

Militärminnen från krigsåren

Nils Petersson, Skarplöt

Jag gjorde min värnpliktstjänst 1943 under ett år med ytterligare beredskapstjänst 1944 som omfattade 6 månader. Året 1942 mönstrade jag och militärläkaren kontrollerade att jag hade mina två punkulor i behåll och att allt var som det skulle och jag blev godkänd för militärtjänst 1943.

Jag ryckte in till Svea Livgardes förläggning i Sörentorp en mil norr om Stockholm. Vi bodde i så kallade militärbaracker med 30 till 40 man i varje vilket motsvarade en pluton.

Elitsoldater skulle vi alla bli, det var ju världskrig, och disciplinen var hård. Detta innebar bl.a. 14 dagars exercis innan vi fick vår första permission. Man var bland annat noggrann med att man kunde hälsa reglements-enligt. Jag hade på den tiden mitt hem i Stockholm och strosande på perrongen jag fram och tillbaka och mötte en överste som jag naturligtvis hälsade på. Nästa gång vi möttes skrek översten "varför hälsar inte rekryten?". Jag svarade att jag har hälsat på översten. Han svarade att om ni så möter mig 100 gånger så skall rekryten hälsa varje gång. Ord och inga visor och det kan man tycka vad man vill om.

Allt nog, disciplinen var hård, det var brinnande krig. Vi tränades till ytterlighet med soldatmarscher om 3 till 5 mil med 25 kilos packning. Pojkarna fick lite ont här och där och ofta skoskav. Men det var ju så att vi skulle bli riktiga soldater till gagn för Sverige. Vi tränade också terränglöpning för att få upp konditionen. Kronans mat var bra men fet blev man inte.

Ärtsoppa???

Vi hade också ett antal hårda pass i gymnastiksalen. Alla skulle naturligtvis duscha efter sådana övningar.

En av pojkarna ville inte vilket resulterade i att man i baracken började ropa "256:an. har du duschat eller hur faen är det??", naturligtvis för att plutonens befäl skulle höra.

Resultatet blev att 256:an kommenderades naken ut till den så kallade gårdspumpen. En furir spolade med välbehag kallt vatten på 256:ans rygg. Det var en liten skål nertill på pumpen och där tvingades 256:an doppa sina genitalier. Plutonen som för övrigt iakttog händelsen bjöd på stor munterhet en av dem ropade "sitter du och lodar efter sillstim".

Så här många år senare kan man ju fundera på hur stackars 256:an mådde vid det tillfället och man får nog lite samvetsqual när man tänker på händelsen.

Det var ofta övningar på hinderbanan i både regn och rusk och därefter vapen- och persedelvård. En gång minns jag att jag var tidigt färdig, långt före angiven tid och jag tog en s.k. bondpermis för att träffa en flicka i Stockholm. Jag återkom till förläggningen klocka 22:00 och det var långt ifrån bra och vad blev följden?

Jag straffades naturligtvis med exercis i "tredjemundering" med gevär, ammunitionsördel, hjälm m.m. Dessutom skulle jag sy i knappar i en av befällets grötrockar, detta nekade jag att utföra och straffades även för detta.

Utanför baracken blev jag beordrad att inta skyddsställning i en grop full med skitigt tvättvatten och slask. Jag hoppade i och sade "*detta kommer ni att få sota för!*"

Det resulterade i att jag beordrades till kronans förråd för att byta kläder och så fick udda vara jämt.

Vi hade brobyggnad över vatten och mycket sprängtjänst, tyvärr hade vi inga hörselskydd utan en pinne i mun fick räcka som hörselskydd.

Jag var en av tre som fick storma bunker med dynamitapterad stav för att låtsas ta död på bunkerfolk.

Helt plötsligt och oväntat small det till! En av kamraterna hade kommit åt sin rivtändare för tidigt och laddningen exploderade. Han fick ena sidan uppriven men överlevde.

Handgranater skulle också kastas.

En av soldaterna hade glömt ta av sig handsken och den for upp och bromsade äggranatens utkast. Det såg otäckt ut men lyckligtvis hamnade granaten på rätt sida om skyddsplanket.

Soldatmarsch på cykel skulle köras i ishalka från Sörentorp till Linköping den 21 december 1943. Till råga på allt blev de flesta matförgiftade innan avfärden. Självt körde jag omkull med cykeln och gjorde illa bakändan. Kom till Karolinska sjukhuset för att opereras i baken.

En sjuksyster kom in och jag hade bara kalsongerna på mig, hon trodde att jag sov efter att ha andats in eter. Hon frågade läkarna om hon kunde dra av mig kalsongerna. Jag svarade medvetet/omedvetet

är lika bra att vi tar dina istället. Sjuksystem blev illröd och illa berörd av min replik.

Man gjorde iordning en s.k. pionjərbana vilket innebar följande.

Ett träd fälldes mot ett annat träd och det lutande trädet kvistades. Från mark till korset var avståndet ca 6 meter. Ytterligare c:a 4 meter upp gick en kvistad horisontell spång till ett annat träd. Spången var c:a 5 meter lång, det här var den s.k. pionjərbanan.

Själv var jag ung och frisk och hade inga problem med höjder men det fanns pojkar som var höjdrädda och hade besvär. En hade halvvägs kommit upp på det gungande och lutande trädet. Vederbörande skrek till fänriken att han fick svindel och kommer att trilla ner. Fänriken svarade *"ni göra så faen heller för gör ni det skall ni inte få permission på ett helt år!"*

Pojken föll från 4 meter rakt ner i backen, upp till sjukan för en vistelse där på 14 dagar. Blev helt frisk efter äventyret.

Tänk vad man kunde hitta på i ungdomen!

Jag hade besökt Narva boxningsklubb med varierande framgång. Den låg vid David Bagares nr 15, i klubben hade vi tre landslagsboxare Erik och Oskar Ågren, (Erik var Europamästare i sin klass och Harry Larsson som bytte namn till Ljushammar).

Tränaren hette Lundkvist och han var besjälad av *"The nobel art of Selfdefence"*.

Jag hamnade senare på lantbruket och då tog övningarna slut.

Kanske ändå hade jag en viss nytta av det jag sysslat med. När vi hade obligatorisk boxning inom bataljonen. Jag klarade mig ganska bra men kom hem helg efter helg med nya blåtiror och fläskläppar men sånt går ju över med tiden och tandskydd fanns inte. Man gnällde över utslagna tänder och tandläkarräkningar men kronan svarade, vi betalar..

Som ni förstår så var det en härligt frisk tid man var vältränad och hade en kropp som nästan tålde vad som helst. Det bästa var att jag trivdes i militärtjänsten. Vi kunde mobilisera mellan 700 000 till 900 000 man och

skulle på alla sätt försvara Sverige det var alla överens om. 1943 var kriget mycket nära oss.

Man gick sina vakturer. En natt var jag vakt vid sprängämnesförrådet mellan klockan 02:00 och 04:00 och fick se en smygande figur.

Jag skrek *"halt eller jag skjuter"*, och efter mitt tredje

var jag beredd att skjuta, då stannade vederbörande vilket var tur för annars hade jag skjutit honom i benen.

Det var kompanichefen som visiterade mig som vakt han var verkligen illa ute eftersom vi hade våra instruktioner att följa.

Jag måste få skryta lite extra och berätta att jag tillhörde en grupp som vann en skyttetävling inom Svea Livgarde som omfattade 2500 man.

Lite vid sidan om kan jag berätta om vad som kunde hända andra stormpionjärer och tänker då på I2 i Karlstad. Man hade placerat ut trampminor vid Eda som gränsar till Norge men slarvat bort minnycklarna. En trampmina bestod av en trälåda med två trotylstavar som tålde 1,5 kilos tryck.

Min gode vän i Dalsland med samma militärutbildning som jag fick åka till Eda och röja trampminor två gånger. Man undersökte marken med stålstavar och ett mycket lätt tryck på handen det var lätt att bli av med en hand eller ben men min gode vän klarade sig.

Vi minerade dessutom järnvägsbroar och landsvägsbroar i Värmland, Västermaland och Dalarna. Broarna skulle sprängas om och när tyskarna kom. Som väl var blev det aldrig aktuellt eftersom detta inte hände.

Det fanns stora resurser av materiel och manskap att mobilisera för att försvara Sverige under kriget, kanske på verkade det trots allt den lyckliga utgången.

Sverige under andra världskriget, åren 1939 till 1945.

Sveriges politik under andra världskriget var att hålla landet utanför kriget. Därför förklarade regeringen att Sverige förhöll sig neutralt, i folkrättslig mening, till de krigförande staterna. När fientligheterna började 1 september 1939 var det osäkert vad som skulle hända med Sverige. Fast 20 länder i Europa deklarerade sin neutralitet vid krigets början, klarade bara åtta av dessa att upprätthålla denna neutralitet under hela kriget. Dessa länder var, förutom Sverige, Irland, Portugal, Spanien, Andorra, Liechtenstein, Schweiz och Vatikanstaten. Den svenska neutralitetspolitiken hade traditioner sedan Napoleonkrigens dagar. Vinterkriget mellan Finland och Sovjetunionen blev ett undantag. Efter dess utbrott deklarerade regeringen i december 1939 istället att Sverige skulle vara icke krigförande part i denna konflikt.

Sveriges läge på den skandinaviska halvön, dess förmåga att under lång tid förhålla sig neutralt i internationella konflikter, dess militära upprustning och krigshändelsernas allmänna förlopp bidrog till att Sverige inte blev direkt indraget i världskriget. En annan viktig faktor var de eftergifter Sveriges regering gjorde till Tyskland beträffande transiteringstrafiken, tyska militärtransporter av personal och materiel på de svenska järnvägarna till Norge och mellan Norge och Finland. Trots att Sverige inte deltog i andra världskriget som krigförande nation var hela landet satt på krigsfot och det svenska försvaret hade en beredskap för att försvara landet mot fientliga anfall. Tiden som andra världskriget pågick kallas därför "beredskapstiden".

Även om statsministern i ett radiotal försäkrade att "Vår beredskap är god", fanns det stora materiella brister. Av försvarsgrenarna var det endast marinen som hade en någorlunda relevant, om än sliten materiel. Flygvapnet som hade bildats 1926 förfogade ännu inte över några moderna flygplan och armén hade bara erhållit några tiotal stridsvagnar.

En välkänd symbol från tiden

